

Påskeduken

”Tro forutsetter opplevelser av sanselig og dermed kroppslig karakter som tas til ettertanke og setter seg som erfaring”

Svend Bjerg
Tro og erfaring 2006

Å gå Via Dolorosa gjennom Jerusalem er en katolsk tradisjon. Man stanser ved ulike stasjoner, lytter til lidelseshistorien og avslutter ved Gravkirken. Det er en gripende opplevelse.

Med denne påskeduken som er en meter bred og 22 meter lang, har vi forsøkt å lage en vandring hvor vi med føttene våre opplever og gjennomlever hele lidelseshistorien fra palmesøndag til påskemorgen. Den kan også suppleres med andre sanseerfaringer. Alle bildene på duken er tatt og gjengitt med en naturlig avstand, så synsfeltet passer med det man ser.

Man går på palmegreiner, gjennom sand, over bordet hvor Jesus spiste sitt siste måltid med disiplene sine, videre til hagen i Getsemane, man er tett på pågripelsen og domsavsigelsen, på Via Dolorosa, og i korsets skygge uttrykkes veien inn i mørket og etter et totalt mørke møter vi oppstandelsen.

Påskeduken har mange lag og detaljer som gjør at man stadig kan oppdage nye detaljer man ikke har lagt merke til før. Dette gjelder for eksempel konkrete historiske lag, ord som understreker et bestemt tema, ansiktene i steinleggingen på Via Dolorosa, skiftet mellom nå- og fortid, henvisninger til andre fortellinger i evangeliene eller små detaljer som de yngste

Faktaboks

- Påskeduken er 22 meter langt og en meter bred.
- Den er laget av vinyl (voksduk) og tåler at man går på den.
- Den veier ca. 12 kg og rulles ut.
- Etter bruk kan det være en fordel å tørke både forsiden og baksiden med en klut.
- Prisen er ca 7700 Nkr. inkl. levering.
- Gjennomgang av materiale, ideer til bruk samt oversiktsvideo finnes på www.vorherrebevars.dk/paaskeduk/

sikkert vil legge merke til. Disse lagene arbeider seg på hver sin måte inn i helheten.

1. Lag: Basisfundamentet – det vi går på: Palmegreinene, bordet, steinene, romerveien, lyset, mørket, påskeliljene.
2. Lag: Gjenstander og symboler fra påsken: brød, vin, sverd, Judaspenger, pisk, bål, bønn, hane, fengsel, dom, blod, pisk, tornekrans, kors, søm, sol, blomster.
3. Lag: Ansikter som uttrykker påskens følelsesmessige stemninger: Jubel, vrede, sorg, glede.
4. Lag: Enkelte ord og setninger f.eks. "Min Gud min Gud..."
5. Lag: Billedlige, nåtidige uttrykk som kobler fortid og nåtid.
6. Lag: Gå på oppdagelse. Ting som henviser til evangeliene, eller som man bare kan undre seg over. Disse er ikke nødvendigvis en del av lidelseshistorien.

Uformidlet?

Hensikten er at påskeduken skal kunne oppleves uten formidling. Det vil si at det ikke trengs supplerende av ytterligere ord eller forklaringer. Påskeduken skal kunne stå alene og tale for seg selv. Tanken er at de stemningene og sinnstilstander som lidelseshistorien er uttrykk for blir formidlet i påskedukens bilder. Bevegelsen går fra natur til kultur, gjennom smerten til døden og oppstandelsen. Eller man kan si at det går fra hverdagsliv til lidelse og avslutning, men også med uttrykk om håp.

Påstanden vår er at det ikke er nødvendig å kjenne lidelseshistorien for at vandringen skal gi mening og for at man skal kunne få en opplevelse av den nevnte «bevegelse».

Få minutter etter ...

Tidsmessig er tanken med påskeduken at vandringen finner sted umiddelbart etter de ulike hendelsene. Med andre ord kommer vi for sent eller rettere sagt, få minutter etter at hendelsene har skjedd.

Vinflekkene og brørestene ligger fortsatt på bordet og stearinlysene er nettopp blåst ut. Blodet ligger fortsatt på gaten etter Jesu vandring på Via Dolorosa. Det er altså ingen kropper, hender, føtter – de har akkurat gått.

Nåtid eller fortid

På påskeduken er Via Dolorosa en tradisjonell romersk vei med brostein, men den blir etter hvert en ordinær vei med striper som vi kjenner igjen fra dagens veier. Vi har forsøkt å blande fortid og nåtid, for at lidelseshistorien skal gi mening i en hverdag vi kjenner. Det er nåtidige mynter, vinflasker, vinglass, vaskefat og ord.

Det er altså ikke en presis, kronologisk, historisk reise, men en vandring som forsøker å bygge under de stemningene som oppleves i påskens fortellinger.

Metoder til bruk av påskeduken

Påskeduken er ikke laget med tanke på en bestemt bruksmåte. Snarere tvert i mot er duken laget med tanke på at det er mange forskjellige måter å bruke den på.

Bruk påskeduken...

i påsken

Rull ut duken i midtgangen og la den ligge der fra palmesøndag til påskedag. Rull den ut til gudstjenesten palmesøndag, slik at menigheten går inn på palmegreinene når de går inn i kirken. Snu duken til gudstjenesten på påskedag, så man møter påskeliljene når man kommer til kirken – og når man forlater kirken. Suppler vandringen på duken med musikk som passer til stemningen man vil formidle.

klipp den over

Er hovedinngangen til kirken på siden eller hovedskipet ikke langt nok, kan man klippe påskeduken og lage en vinkel der det passer for at duken skal nå fra inngangen og opp kirkegulvet.

på kirkegården

Rull duken ut slik at påskeliljene slutter ved en grav for å understreke at graven også er oppstandelsens sted – graven peker mot oppstandelsen.

med konfirmanter

Gi konfirmantene en sanselig og billedlig opplevelse av påsken og la de gå på påskeduken – aller helst i kirkerommet. Sett på musikk eller la dem gå i stillhet. Les eventuelt utdrag fra påskeevangeliet som en del av vandringen. Gi dem tid til å stoppe opp og tenke på de stedene hvor de undrer seg, provoseres, blir redde eller blir glad. Du kan be dem sette seg ned et sted som sier dem noe spesielt eller et sted de lurer på noe. De kan eventuelt fortelle hverandre hvorfor de har slått seg ned akkurat der. La dem sitte litt ned og skrive en bønn som de kan legge på stedet (se også forslagene under «Andre anvendelser av duken»). Deretter kan de gå på duken igjen og lese bønner underveis.

med yngre barn/unge

La barna gå og leke på påskeduken. La de spise rundt bordet. Mens de ligger på duken kan de tegne det mørke og det lyse i livene deres. Til slutt kan man la de gå ut og legge påskeliljer på en grav til enten en kjent eller ukjent, dersom det er en kirkegård i nærheten av kirken.

Undrespørsmål og oppgaver:

- Hvilke tegn finner dere i sanden?
- Hva slags små dyr kravler på bordet? Hvorfor kravler de der?
- Tell hvor mange kopper/glass som er på bordet. Hvem har sittet der?
- Tell hvor mange mynter som ligger i sanden
- Hva bruker man et sverd til?
- Hvor mange ansikter er det i steinene?
- Hvor mange skritt må du gå på den mørke veien, før du kommer til den første påskeliljen. Føles det langt?
- Hva tenkte du på da du kom til alle påskeliljene?

Andre anvendelser av påskeduken

Et av bruksområdene til duken er muligheten for eksterne, fysiske gjenstander. Noe av det som er avbildet på duken kan også brukes som fysiske gjenstander. Gjenstander som ikke er avbildet på duken, mens som finnes i de bibelske beretningene kan også brukes. Ved å bruke fysiske gjenstander kan man legge særlig vekt på enkelte deler av påskefortellingen, hvis man ønsker at noen deler skal ha

ekstra fokus. Metoden inviterer deltakerne inn i en kreativ prosess, og påskens hendelser blir på en mer konkret og fysisk måte gjort mer sanselig. Inviter eventuelt deltakerne til selv å vurdere hvordan fysiske gjenstander kan brukes i forbindelse med duken eller bruk noen av forslagene nedenfor.

Mange i folkemengden bredte kappene sine ut over veien, andre skar greiner av trærne og strødde på veien (Matt. 21, 8)

Ta jakker og yttertøy og legg over palmegreinene på duken. Har dere mulighet kan dere også hente inn greiner fra trær utenfor kirken, eller kjøp palmegreiner eller lignende fra nærmeste hagesenter/blomsterbutikk.

Til samtale

Snakk med deltakerne om hvor og når vi tar jakkene våre av, og hvor og når vi har mest lyst til å beholde dem på. Bruker vi noen gang yttertøyet vårt til «å pakke oss inn»? Bruker vi yttertøyet som en slags beskyttelse? Hvordan vil det bli oppfattet hvis vi besøker noen og beholder jakken på? Hvordan vil det bli oppfattet, hvis vi får besøk og går rundt med jakke? Snakk med deltakerne om å vise gjestfrihet og å føle seg velkommen. Snakk med dem om hva vi kan gjøre for at andre skal føle seg velkommen.

Så heller han vann i et fat og begynner å vaske disiplenes føtter og tørke dem med linkledet som han hadde rundt livet. (Joh. 13, 5)

Plasser et vaskefat ved bordet og vask deltakernes føtter.

Til samtale:

Snakk med deltakerne om hvordan det føltes da noen bøyde seg ned og vasket føttene deres. Spør om de ville hatt noe i mot å gjøre det for andre. Fortell om hvordan du opplevde det, og hvorfor Jesus gjorde det for disiplene.

Så tok han et brød, takket og brøt det, ga dem og sa: «Dette er min kropp, som gis for dere. Gjør dette til minne om meg.» På samme måte tok han begeret etter måltidet og sa: «Dette begeret er den nye pakt i mitt blod, som blir utøst for dere.» (Luk 22, 19-20)

Dersom det vil bli plass til alle kan man dekke bordet med brød og saft. Sett dere på gulvet rundt og spis et måltid sammen. Snakk gjerne om hva nattverd betyr (norrønt náttverð – kveldsmåltid). Deltakerne kan også selv bake brødet og presse saft av druer. Plasser eventuelt et eple på bordet som referanse til syndefallsfortellingen.

Til samtale

Snakk om felleskap, om å spise sammen og å få noe gitt. Snakk om hva mat og drikke gjør med kroppen vår. Snakk om hva vi kan leve uten, og hva vi ikke kan leve uten. Hvordan føles det når noen skal gjøre noe for siste gang i livet sitt? Snakk om hvordan det er å være oppmerksom på det vi gjør og om å være tilstede og nærværende i sitt eget liv. Og til slutt kan man snakke om hvorfor eplet også hører med på nattverdsbordet.

Da Pilatus så at ingenting nyttet, men at uroen bare økte, tok han vann, vasket hendene mens mengden så på, og sa: «Jeg er uskyldig i denne mannens blod. Dette blir deres sak.»

Sett frem et vaskefat med vann, her kan deltakerne vaske hendene sine når de går forbi.

Til samtale:

Spør deltakerne om de kjenner uttrykket «å toe sine hender». Snakk om det å ha noe på samvittigheten. Fortsett med å snakke om skyld og ansvar. Videre kan man snakke om å bli presset eller selv være med å presse andre til å gjøre noe man egentlig ikke har lyst til.

Via Dolorosa

Legg gjenstander på veien sånn at det blir vanskelig å gå på den. Det kan for eksempel være steiner, glasskår, piggråd, kanyler eller annet. Legg også et speil på veien som man kan speile ansiktet sitt i.

Til samtale:

La deltakerne tenke over om det har vært perioder i livet hvor det har vært vanskelig å leve. La deltakerne få speile seg i speilet i veien, så de får en konkret opplevelse av at dette også er veien deres.

Lag en sirkel rund Via Dolorosa og gjør aktiviteten «Edderkoppspinnnet - dialog uten ord». Aktiviteten finner du i idébasen til den danske Folkekirkens Konfirmandcenter online;

http://www.konfirmandcenter.dk/index.php?id=445&tx_konfmat_pi1%5Bmaterial%5D=25&tx_konfmat_pi1%5Baction%5D=show&tx_konfmat_pi1%5Bcontroller%5D=Material&cHash=277fac72821e21d82faed98c30503844

Bruk disse spørsmålene i øvelsen:

- Har du grått deg i søvn?
- Har du mistet en du er glad i?
- Har du blitt holdt ute av et felleskap?
- Har du noen gang gjort noe vondt mot deg selv?
- Kjenner du følelsen av å ikke være god nok?

Et alternativ eller tillegg er å be deltakerne sende en sms til presten/lederen hvor de rangerer dagen sin fra 1-10. Be dem også begrunne svaret sitt.

Så tok de Jesus med seg. Han bar selv korset sitt og gikk ut til det stedet som heter Hodeskallen, på hebraisk Golgata. Der korsfestet de ham, og sammen med ham to andre, en på hver side og Jesus mellom dem. (Joh. 19, 16-18)

Legg frem en stempelpute med rød svarte eller en rød tusj og gi deltakerne et rødt merke i håndflatene.

Til samtale:

Snakk med deltakerne om at vi blir merket av livene våre. Snakk om at det vi opplever setter spor i livene våre og gjør oss til den vi er. Det er ikke til å unngå at noen av disse merkene gir oss arr og skrammer. La dem tenke over at de også bærer noen merker og hva som har satt merker i deres liv.

Men engelen tok til orde og sa til kvinnene: «Frykt ikke! Jeg vet at dere leter etter Jesus, den korsfestede. Han er ikke her, han er stått opp, slik som han sa. Kom og se stedet hvor han lå! (Matt. 28, 5-6)

Sett fram en stor bukett med utsprungne påskeliljer og la deltakerne få to påskeliljer hver. Den ene kan de legge på en grav på kirkegården, og den andre kan de ta med meg seg hjem.

Til samtale:

Snakk med deltakerne om hvordan de opplever å møte påskeliljene etter å ha gått på den lange mørke veien. Snakk med dem om hva det betyr å få en ny begynnelse. Snakk med dem om døden og livet etter døden, og hvorfor påskeduken slutter med en eksplosjon av påskeliljer. Fortell dem at det å legge en påskelilje på en grav er et tegn på oppstandelse, lys og nytt liv på den andre siden av døden. Den andre påskeliljen får de med seg hjem for at den skal minne om at når livet er mørkt og trist får vi også lov til å se lyspunkter. Vi får også lov til å få en helt ny begynnelse etter en vanskelig tid.

Påskeduk og materialet er utarbeidet av Folkekirkens Konfirmandcenter ved:

- Majbrit Billesø Rasmussen
- Hanne Høgild
- Finn Andsbjerg Larsen

Norsk tilrettelegging: Kirkerådet v/ Silke Pahlke

Spørsmål:

- Hvor er kappene?
- Hva gjør denne dyrelorten på palmegreinene?
- Hvorfor er det tegnet en fisk i sanden?
- Noen har satt spor i sanden. Hva slags spor er det?
- Hvorfor er det tegnet en strek?

Tekststeder:

Inntoget i Jerusalem, Matt. 21,1-11

Kvinnen som ble grepet i ekteskapsbrudd, Joh. 8,1-11

Spørsmål:

- Hvem har sittet ved bordet?
- Hvorfor er de gått?
- Hvor mange glass er det på bordet? Hvorfor?
- Hvor satt Jesus?
- Hvor satt Judas? (mynten?)
- Hvordan var stemningen?

- Hvorfor er det et kratt her?
- Hvordan er det å være der?
- "Hvis det er mulig, så la meg slippe. Men hvis det er din vilje..." – hva er det, Jesus gjerne vil slippe for? Hvem er snakker han til?

Tekststeder:

Nattverden, Luk. 22, 7-23

Jesus i Getsemane, Matt. 26, 36-46

Spørsmål:

- Hvorfor er det en hane her?
- Hvordan høres det ut når en hane galer?
- Hvem har mistet penger her, og hvorfor er det danske mynter?
- Hvorfor er der kun et sett med fotspor?
- Hvorfor roper de "korsfest ham"?
- Hvorfor står det et vaskefat her?

Tekststeder:

Jesus for rådet,
Mark. 14, 53-65

*Peters
fornektelse,*
Matt. 26, 69-75

Judas' død,
Matt. 27, 3-10

Tornekroningen,
Matt 27,27-31

Jesus for Pilatus,
Matt. 27, 11-26
(Matt. 27, 26)

Spørsmål:

- Hvilke ord ser du på veien og hva kjennetegner disse orden?

Tekststeder:

Lidelsens vei,
Luk. 23, 26-31
Mark. 15, 21-22

- Kan du kjenne deg igjen i noen av ansiktene i veien
- Kan du kjenne igjen andre i noen av ansiktene?
- Hvilken stemning er det i ansiktene?

Spørsmål:

- Hvorfor forandrer veien seg fra brostein til asfalt med striper?
- Hvorfor er veien så lang – den virker nesten endeløs?
- Hva står der på brettet?
- Synes du Jesus var en konge?
- Hva betyr det å håne noen?

Tekststeder:

*Korsfestelsen,
Matt. 27, 32-44*

Spørsmål:

- Hvor er korset?
(En skygge)

Tekststeder:

Korsfestelsen,
Matt. 27, 32-44

Eddik,
Luk. 23,36-37

- Kan du begynne å skimte lyset i enden?
- Kjenner du mørke i livet ditt?
- Hva er det i mørket?
- "Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forlatt meg?" – hvorfor står det på veien?

"Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forlatt meg?": *Jesu død*, Matt. 27, 45-56 (Matt. 27, 46)

Spørsmål:

Hvorfor er det så mange påskeliljer?

- Hvordan er det at møte påskeliljene etter den lange veien i mørket?
- Hvis du skulle sette et annet bilde på påskemorgen, hvilket ville du velge?

Tekststeder:

Jesu død,
Matt. 27, 45-56

Påskeliljer:
Jesu
oppstandelse,
Matt. 28, 1-7